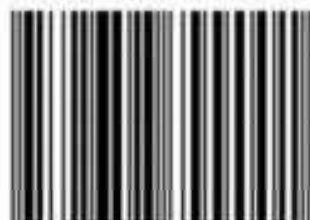

Научно-практический электронный журнал

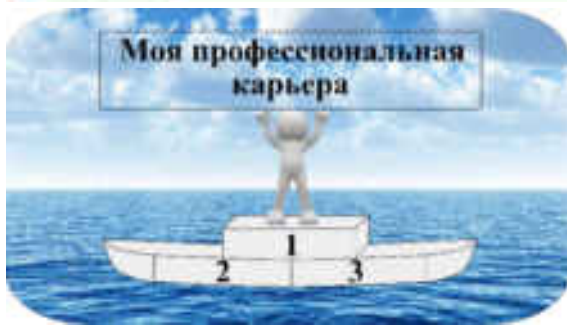
МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА

ISSN 2658-7998

9 772658 799001 >

**Выпуск №84 (том 1)
(май, 2026)**

Международный научно-практический
электронный журнал «МОЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА»

Сайт: mpcareer.ru

ISSN 2658-7998

УДК 001

ББК 94

Международный научно-практический электронный журнал «МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА». Выпуск №84 (том 1) (май, 2026). Дата выхода в свет: 31.05.2026.

Сборник содержит научные статьи отечественных и зарубежных авторов по экономическим, техническим, философским, юридическим и другим наукам.

Информация об опубликованных статьях предоставляется в систему Российского индекса научного цитирования (РИНЦ) и размещена на платформе научной электронной библиотеки (eLIBRARY.RU). Лицензионный договор № 284-07/2019 от 30 июля 2019 г.

Миссия научно-практического электронного журнала «МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА» состоит в поддержке интереса читателей к оригинальным исследованиям и инновационным подходам в различных тематических направлениях, которые способствуют распространению лучшей отечественной и зарубежной практики в интернет пространстве.

Целевая аудитория журнала охватывает представителей экспертного сообщества, докторов, преподавателей, научных сотрудников, бакалавров, магистрантов, аспирантов и иных лиц, интересующихся вопросами, освещаемыми в журнале.

Материалы публикуются в авторской редакции. За соблюдение законов об интеллектуальной собственности и за содержание статей ответственность несут авторы статей. Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей. При использовании и заимствовании материалов ссылка на издание обязательна.

© ООО «МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА»

© Коллектив авторов

МАМЛАКАТИМИЗДА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҶАСИНИНГ МОХИАТИНИ НАЗАРИЙ ЖИҲАТЛАРИ ТАХЛИЛИ Олтаев Ш.С.	410
РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА МАМЛАКАТИМИЗ АЁЛЛАРИНИ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ ИННОВАЦИОН ЙЎЛЛАРИ Олтаев Ш.С.	417
РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА МАМЛАКАТИМИЗДА АҲОЛИ БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ЎРНИ Олтаев Ш.С.	426
РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ В ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКЕ В ДИВЕРСИФИКАЦИИ НЕНЕФТЯНОЙ ЭКОНОМИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА Азиев Я.Г., Эмиева А.А., Алиева С.Ш.	433
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОПЫТА СТРАН ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В РАЗВИТИИ СЕКТОРА УСЛУГ Каршиев А., Эрдонов М.Э.	442
ВЛИЯНИЕ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ НА РАЗВИТИЕ СЕКТОРА УСЛУГ Каршибоев Ф., Эрдонов М.Э.	451
ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ УСЛУГ Мирзаахмедов М.У., Дусматов Б.О.	461
РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА В АНАЛИЗЕ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ Мураткулов Х.Д., Хазратов А.П.	469
ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ НАСЛЕДСТВЕННОГО ФОНДА С ВЫГОДОПРИОБРЕТАТЕЛЯМИ Сырцев А.С.	477
НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПРОЕКТЫ КАК ИНСТРУМЕНТ РЕАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ РФ: ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ И КОНТРОЛЯ Дейч Н.И., Долгих И.А.	489

Олтаев Ш.С.

СамИСИ доценти, и.ф.н.

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА МАМЛАКАТИМИЗДА АҲОЛИ БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ЎРНИ

Аннотация: ушбу мақолада рақамли иқтисодиёт шароитида аҳоли бандлигини таъминлашда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ўрни устида тадқиқотлар олиб борилган. Шунингдек маркетинг имкониятларидан фойдаланиш зарурияти кўрсатиб берилган.

Калит сўзлар: рақамли иқтисодиёт, банлик, ишсизлик, кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик, маркетинг, рақобат, инновация, маркетинг функциялари, иқтисодий фаол аҳоли, иқтисодий нофаол аҳоли.

Бизга маълумки ҳозирги кунда мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантириш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш, янги иш ўринларини вужудга келтириш ва ниҳоят макроиқтисодий барқарорликни таъминлашда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ҳиссаси катта. Кичик бизнеснинг йилдан-йилга мамлакатимиз иқтисодиётида тутган ўрни, салмоғи ошиб бормоқда. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик мамлакат иқтисодиётининг асосий қисмини ташкил қилиш билан бирга жуда катта ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эгалиги туфайли ушбу соҳани ривожлантириш объектив заруратга айланди. Чунки янги иш ўринларининг ҳам асосий қисми шу соҳада яратилмоқда.

Тадбиркорлик деганда моддий ва пул маблағларини фойда топиш йўлида сарфлаб, бозорга керакли товарлар ва хизматларни етказиб бериб, кишиларга наф келтирувчи, уларнинг ҳожатини чиқарувчи иқтисодий фаолият тушунилади. Тадбиркорлар бозорга товарлар ва хизматларни мунтазам етказиб беради, бозордаги талабни тўйдиради. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик

мустақиллик йилларида турли иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, табиий, маданий жараёнларнинг ўзаро боғлиқликда ривожланишининг ҳосиласи бўлиб, пировард натижада, мамлакат аҳолиси турмуш даражаси ва сифатининг яхшиланиб боришида, иқтисодий ўсиш суръатларида ўз ифодасини топди. Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиётнинг асосини ташкил этиб, ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқариш, иш жойлари яратиш, меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш, бандлик даражасини ошириш, уларнинг ҳақиқий даромадларини кўпайтириш ва турмуш фаровонлигини яхшилашда бевосита таъсир кўрсатмоқда.

Ҳукуматимиз томонидан тадбиркорлик субъектларига имтиёзлар, қулайликлар яратиш келинмоқда. Мазкур соҳа аҳоли бандлигини таъминлаш ва уларнинг даромадини шакллантиришда, ички бозорни импорт ўрнини босувчи юқори сифатли ва ҳамда уни экспорт қилишда етакчи кучга айланиб бормоқда. Маълумки, ҳар бир тадбиркор кўр-кўрона иш бошламайди ва фақат таваккал қилиб ҳаракат қилмайди, шу билан бирга ҳеч сабабсиз ўз соҳа ва тармоғини танламайди. Албатта, бунда истеъмолчи талаби туртки бўлади. Айтганимиздек, тадбиркорнинг манфаати истеъмолчи манфаатисиз амалга ошмайди. Демак, унинг даромад олиши, уларнинг даражаси товарларга бўлган талаб билан белгиланади.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ички маҳсулот ишлаб чиқаришда аҳоли фаровонлигини оширишда қишлоқ ва шаҳар жойларида аҳоли бандлиги муаммосини ечишда муайян ўрин эгаллайди. Кичик бизнес ва яқка тадбиркорлик ўзининг ихчамлиги яширин бозор талабини тезда ўрганиш, ҳаракатчанлиги кам маблағ сарфлаб маҳаллий эҳтиёжни қондириш учун турли зарур маҳсулотлар ишлаб чиқариб, уни бозорларга таклиф қила олади. Унинг яна бир муҳим томони ишлаб чиқаришда асосан маҳаллий ресурслардан фойдаланилади, бу эса маҳсулот таннархининг бир мунча арзон бўлишини таъминлайди.

Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш мамлакат иқтисодиётини барқарор ривожлантиришнинг устувор йўналиши деб қаралади. Шу муносабат билан эркин иқтисодий зоналар ва кичик саноат

зоналарида бизнес субъектларини жойлаштириш, уларга имтиёз ва преференциялар беришни ташкилий ва ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ушбу соҳани ҳар томонлама ривожлантириш, унинг ялпи ички маҳсулотдаги салмоғини ошириш, аҳоли бандлигини таъминлаш учун янги иш жойларини яратишни таъминлашга давлатимиз Президенти катта эътибор бермоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт Стратегияси”да Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг етти та устувор йўналиши бўйича иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш, хусусий мулк ҳуқуқини ҳимоя қилиш ва унинг устувор мавқеини янада кучайтириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожланишини рағбатлантиришга қаратилган институционал ва таркибий ислоҳотларни давом эттириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган. Шунга кўра, Тараққиёт стратегиясида хусусий мулк ҳуқуқи ва кафолатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнес ривожини йўлидаги барча тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш, унга тўлиқ эркинлик бериш, миллий иқтисодиётни жадал ривожлантириш ва юқори ўсиш суръатларини таъминлаш тадбирларига алоҳида эътибор қаратилган.

Инновацион муҳитни шакллантириш доимий равишда маҳсулотни янгилаш, ишлаб чиқариш фондларини янги техника асосида янгилаш, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш имкониятини яратади ва муҳим омил ҳисобланади. Инновацион жараённи кичик бизнес соҳасидаги муҳитга мувофиқлаштириш, унинг самарасини ошириш мавжуд ижтимоий-иқтисодий имкониятлардан тўлиқ фойдаланишни тақозо этади. Асосий эътибор бозор рақобати шароитида энг оқилона вариантларни танлаш, фойдалилик даражасини таъминлаш ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналар фаолиятини жадаллаштиришга қаратилиши лозим бўлади. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, кўплаб ривожланган мамлакатлар юксак тараққиёт даражасига фан ва техника соҳасидаги энг сўнгги инновацияларни ишлаб чиқаришга тез ва кенг кўламда жорий этиш ҳисобига эришмоқдалар.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши мамлакатда рақобатчиликнинг зарур муҳитини ҳосил қилиб, бозор шароитидаги кўпгина ўзгаришларга тезда мослаша олади, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасида янгидан-янги қўшимча иш ўринларини яратади ва мамлакатда ижтимоий муҳитни таъминлаш учун ўрта синфни шакллантириш манбаи ҳисобланади.

Тадбиркорлик соҳасида бозор фаолиятининг услубияти сифатида маркетинг кенг қўлланилмоқда. Маркетинг иши бозорни ўрганиш, нархларни шакллантириш, бозор талабига монанд равишда товарларни ишлаб чиқариш, уларни вақтида бозорга етказиш, реклама ўтказиш ва харидорларга хизмат кўрсатишни ўз ичига олади. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолияти маркетинг таҳлилининг натижаларига таянади, чунки бу нимани ва қандай турларда ва миқдорда ишлаб чиқариш, кимга ва қандай нархда қачон сотиш, бозорга қандай жойлашиб олиш мумкин деган саволларга жавоб беради. Маркетинг савдо-сотиқни ташкил этишгина эмас, шу билан бирга бозор талабини ишлаб чиқаришга етказиш, шунга қараб ишлаб чиқаришни созлаш ва бозор талабини қондиришни ҳам билдиради. Маркетинг фақат бозордаги талаб-эҳтиёжни қондириш воситасигина бўлмай, балки ишлаб чиқариш самарасининг ҳам юқори бўлишига қаратилади. Бу эса ўз навбатида иш ўринларини сақлаб қолишига туртки бўлади. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналарини ривожлантиришнинг асосий шартларидан бири ҳар тарафлама етук, малакали кадрларни тайёрлашдан иборат. Хусусий корхона раҳбарларининг имиджи, билимдонлиги бозор муносабатларини чуқурлаштириш, истеъмолчи талабларига жавоб берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўстиришда асосий роль ўйнайди. Маркетинг вазифаси - тадбиркорликнинг муҳим жиҳати бўлиб, корxonанинг ишлаб чиқарган маҳсулот ва хизматлар алмашинув жараёни билан боғлиқ бошқарув тизимидир. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналари маркетингдан фойдаланишда йирик корхоналарга нисбатан қуйидаги устунликларга эга:

биринчидан, маҳсулот ишлаб чиқариш фаолиятини йўлга қўйиш ва бошқаришдаги оддийлик, мижозлар, истеъмолчилар билан тўғридан-тўғри мулоқотда бўлиш;

иккинчи, маркетинг тадбирларини ўтказиш ва қисқа фурсатда маркетинг қарорлари қабул қилиниши;

учинчидан, ишчи ва хизматчилар билан тўғридан-тўғри мулоқот қилиш, имконияти кенглиги, инновациянинг кенглиги, инновациянинг тадбиқ қилиниши ва ишлаб чиқаришга қўйилиши.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш, уларни кредитлаш ҳажмининг ошиши соҳани ривожлантиришнинг муҳим омили ҳисобланади.

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналарини самарадорлигини таъминлаш учун қуйидаги ишларни амалга ошириш лозим:

биринчидан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни молиявий жиҳатдан таъминлаш ва мавжуд механизмларни самарадорлигини ошириш ва молиялаштиришнинг янги манбаларини ҳаракатга келтириш негизида қулай инвестиция муҳитини яратиш;

иккинчидан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси учун малакали рақобатбардош кадрларни тайёрлаш;

учинчидан, соҳани янада тезроқ ривожланишига таъсир этувчи тўсиқлар, божхонадаги айрим қийинчиликларни бартараф этиш;

тўртинчидан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ташқи иқтисодий фаолият механизмларини такомиллаштириш.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик корхоналарининг ривожлантириш борасида яратилган қулай шарт-шароитлар, соҳанинг иқтисодий ривожланиши, аҳолини иш билан бандлиликка ва даромадларининг ўсишига хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Oltayev Sh.S. (2021). Challenges and solutions in constructing a community section and investing in family entrepreneurs (On the example of Navobod NCM of Samarkand district) American Journal of Research www.journalofresearch.us 9-10, September-October 2021 info@journalofresearch.us USA, Michigan 34. 34-37 б. <https://zenodo.org/record/5514016#.YbzC3mhBzIU>
2. Oltayev Sh.S. (2021). Innovative Education Is An Important Factor To Increase The Efficiency Of Economic Education The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research (ISSN–2642-7478) Published: November 13, Pages: 9-13 Doi: <https://doi.org/10.37547/tajjir/Volume03Issue11-02>
3. Oltayev Sh.S. (2021). Wide Opportunities for Innovative Development of Small Business And Private Entrepreneurship in our Country. Academic Journal of Digital Economics and Stability Volume 10, ISSN 2697-2212 Online: <https://academicjournal.io> 7-13. <https://economics.academicjournal.io/index.php/economics/article/view/334>
4. Oltayev Sh.S. (2022). Improving Ways of Attracting Foreign Investments to the National Economy and Using Them. International Journal Miasto Przyszłości, 92–95. <https://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/503> Vol. 27. Kielce Retrieved from
5. Oltayev Sh.S. (2022). Issues of attracting foreign investments to the regions of Uzbekistan: problems and solutions. International journal of social science & interdisciplinary research Issn: 2277-3630 Impact Factor: 7.429, 11(08), <https://www.gejournal.net/index.php/IJSSIR/article/view/923> 96–100. Retrieved from
6. Oltayev Sh.S. (2024). Innovative ways to diversify and improve the quality of tourist services in Uzbekistan. International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. 3(3), 109-118. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10880030>

7. Oltayev Sh.S. (2024). Innovative ways to eliminate the migration problem in Uzbekistan. International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. 3(3), 123-130. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10880419>

8. Oltayev Sh.S. (2024). Issues of attracting foreign investments to the special economic zones of the country. Innovative Development in Educational Activities, 3(6), 31–36. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10899983>

9. Oltayev Sh.S. (2024). Purposeful formation of the high quality of providing economic growth in the country. Web of Teachers: Inderscience Research, 2(3), 273–280. Retrieved from <https://webofjournals.com/index.php/1/article/view/1047>

10. Oltayev Sh.S. (2024). The need to form the state investment strategy. Innovative Development in Educational Activities, 3(6), 25–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10899979>

11. Oltayev Sh.S. (2024). The role of the economic sector in society. Eurasian Scientific Herald, 30, 55–58. Retrieved from <https://geniusjournals.org/index.php/esh/article/view/5815>

© Олтаев Ш.С., 2026